

Naziv predmeta: **Povijest**

Nastavna cjelina: **Hrvatska u razvijenom i kasnom srednjem vijeku (XII. - XVI. st.)**

Nastavna jedinica: **Nove dinastičke borbe - dolazak Anžuvina (1302.-1386.)**

Razred: **II. razred - opća gimnazija**

➤ **Uspon Šubića**

- velikaška obitelj **Šubića** od XI. st. drži položaj *župana bibrirskih* (županija u zaleđu Šibenika), a u XII. st. Šubići postaju nasljedni knezovi Bibrirski, u njihovu posjedu su važne utvrde Ostrovica, Skradin i Bribir, na putu koji obalu i unutrašnjost;

- god. 1273. **Pavao Šubić** postaje *ban Hrvatske* (primorske), vlada kao samostalan vladar južne Hrvatske, jedno vrijeme nosi naslov *ban Hrvatske i Dalmacije i gospdar Bosne*, ubire sve porezne prihode, kuje vlastiti novac, daruje posjede Crkv i povlastice gradovima;

- prijestolne borbe: nakon smrti Ladislava IV. Arpadovića, 1290. god, pojavljuju se dva kandidata za krunu, **Andrija III**, za kojega su tvrdili da je nezakonitog podrijetla, te **Karlo Martel** iz loze Anjou, sin Ladislavove sestre, napuljske kraljice Marije;

- **1301.g. Karlo Robert** uz pomoć Šubića dolazi iz Napulja preko Hrvatske i Zagreba u Ugarsku, u **Ostrogonu** se kruni za ugarsko-hrvatskog kralja kao Karlo I., dinastija **Anjou** (**Anžuvinci**) podrijetlom je iz francuske grofovije **Anjou**.

➤ **Karlo I. Anžuvina (1301.-1342.)**

- prvih dvadesetak godina vladavine, pridobio je hrvatske velikaše dajući im velike ovlasti, te je nastojao slomiti otpor plemstva u Ugarskoj;

- **knezovi Krčki - Frankopani**: posjeduju otok Krk, Senj, Vinodol i Modruš;

- **Ivan Babonić**: slavonski ban, ima moć na području Slavonije, kao i Šubići u južnoj Hrvatskoj;

- **Mladen II. Šubić**: neće dugo uspjeti zadržati očevu moć, u ratu s Venecijom gubi dalmatinske gradove, Bosnu prepustio domaćem banu Stjepanu Kotromaniću, a 1322. godine poražen u bitci kod **Blizne** od strane hrvatskih velikaša na čelu s Nelipcom, gospodarom Knina;

- dvadesetih godina XIV. st. **Karlo I.** započinje centralizaciju uprave i stječe velike prihode, povećava i uvodi kraljevske poreze, uvodi kraljevski monopol na iskorištavanje ruda, prodovid reviziju vazalskih odnosa, reformira kraljevsku vojsku o oduzima plemstvu sudsku vlast nad podanicima.

➤ **Ludovik I. Anžuvinac (1342.-1382.)**

- naslijedio svog oca na prijestolju, nastavio njegovu politiku centralizacije i suzbija utjecaj velikaša, osim ugarsko-hrvatske krune, naslijedio i poljsku krunu (nakon smrti poljskog kralja **Kazimira III. Velikog Pjastovića**);
- **Juraj III. Šubić** pristao je na nagodbu s kraljem, predao mu je **Ostrovicu** u zamjenu za grad **Zrin** (Zrinska gora) - od tada se Šubići nazivaju **Zrinskima**;
- **Ludovik I.** započinje rat sa **Venecijom (Mletačka Republika)**, napada njene posjede u Dalmaciji, kao i sam grad Veneciju;
- **1358. g.** potpisan **Zadarski mir** - Venecija se odriče svih dalmatinskih gradova i otoka i predaje ih Ludoviku I.;
- razdoblje vladavine kralja Ludovika I. je razdoblje gospodarskog procvata Hrvatske i Ugarske, uslijed integracije svih dijelova Hrvatske sa srednjom Europom, gradsko gospodarstvo oživljava i razvija se trgovina između dalmatinskih gradova i unutrašnjosti;
- u sastavu Hrvatskog kraljevstva prvi put se našao i **Dubrovnik**, koji je tadržao visoki stupanj *autonomije (samouprave)*;
- nakon njegove smrti bez muškog nasljednika uslijedilo je razdoblje feudalne anarhije, imao je dvije kćeri - **Hedvigu** (suprug **Vladislav Jagelović** - poljski kralj) i **Mariju** (buduća supruga **Žigmunda Luksemburškog**),.

➤ **Dubrovačka Republika**

- u 7. st. izbjeglice iz **Epidaura (Cavtat)** osnovali su naselje **Ragusinum** obližnjem otočiću, u njihovom susjedstvu su **Hrvati - Slaveni** osnovali naselje **Dubrava**, ta dva naselja će postupno postati jedan grad, kopno i otočić su spojeni krajem 11.st. (na mjestu nasipa danas se nalazi **Stradun**);
- zbog nedostatka plodne zemlje stanovništvo se orijetiralo na pomortsvo i trgovinu, te proizvodnju soli, do 13.st. **Communitas Ragusina** (Komuna Dubrovnika) je bila pod vlašću Bizanta, a kasnije priznaje vrhovnu vlast **Venecije**;
- nakon **Zadarskog mira** (1358.g.) su pod vrhovnom vlašću ugarsko-hrvatskih kraljeva, omogućili su Dubrovniku samostalan razvoj uz plaćanje godišnjeg danka, u XV. st. naziva se Dubrovnik se naziva *republikom*, kasnije priznaje vlast Osmanlija i Habsburgovaca;
- organi vlasti: **Veliko vijeće** (zakonodavna vlast), **Malo Vijeće** (izvršna vlast), **Vijeće umoljenih** (najviše ovlasti), **knez** (bira se na mjesec dana), **patriciji** (vlastela) imaju najveću ulogu u vodstvu republike.

DODATNO - za više informacija učenici mogu posjetiti web-stanicu <https://www.e-sfera.hr/dodatni-digitalni-sadrzaji/4f5849da-2e9c-4dd9-b566-55920902cce2/>
http://www.tzdubrovnik.hr/get/kratka_povijest_dubrovnika/1601/kratka_povijest_dubrovnika.html